

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2017

Orsa kommun

*Anders Hvittfeldt
Auktoriserad revisor*

*Micaela Hedin
Certifierad kommunal
revisor*

*Slott Sofie Lindberg
Jonas Dahlin
Revisionskonsulter*

April 2018

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	6
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	6
3.2.1.	Iakttagelser	6
3.2.2.	Revisionell bedömning	7
3.3.	Rättvisande räkenskaper.....	7
3.3.1.	Iakttagelser	7
3.3.2.	Revisionell bedömning	8
3.4.	Nämndernas redovisningar.....	8
3.4.1.	Iakttagelser	8
3.4.2.	Revisionell bedömning	9

1. Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2017. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2017.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen i huvudsak innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Avvikelse mot lag och god sed sker avseende om bolagens verksamhet är förenlig med det fastställda ändamålet och har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Årets koncernresultat är +36,0 mnkr och resultatet för kommunen uppgår till +28,0 mnkr. Efter hänsyn till reavinster om 0,4 mnkr uppgår årets resultat efter balanskravsjusteringar till 27,6 mnkr.

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges ekonomiska mål i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2017 är uppfyllda. Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges mål för verksamheten. Av de verksamhetsmässiga målen är två delvis uppfyllda och ett inte uppfyllt.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Däremot är vår bedömning att räkenskaperna inte i alla delar är upprättade enligt god redovisningssed.

Väsentlig avvikelse mot god redovisningssed har påträffats avseende redovisning av generella statsbidrag. Erhållet statsbidrag, engångsersättning, erhållet i december 2015 redovisades inte i enlighet med Rådet för kommunalredovisnings rekommendation varken 2016 eller 2017.

Totalt resultatfel för 2017 uppgår till 7,2 mnkr. Felet bedöms vara materiellt och påverkar räkenskaperna för år 2017 i väsentlig omfattning.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och lands-ting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämp-liga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredo-visningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kom-munal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finan-siering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekono-misk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredo-visningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsmed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsmed med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktas i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som erhöles 2018-03-27.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningsekonom.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret. Händelser av väsentlig betydelse finns därutöver i nämndernas och utskottens redogörelser.

Av årsredovisningen framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Bland annat beskrivs befolkningsstrukturens påverkan på framtida intäkter och kostnader. Kopplingen bör göras tydligare till hur detta kommer att påverka kommunens prioriteringar och anpassningar inom olika områden.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och text.

Sjukfrånvaron har i jämförelse med 2016 ökat till 6,7 procent (5,9 procent).

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Ekonomiska nyckeltal redovisas i ett sjuårsperspektiv men däremot saknas nyckeltal för verksamheterna. Olika typer av nyckeltal skulle vara relevant att visa från olika verksamhetsområden. Ekonomiska nyckeltal och analysen är intressant och en utveckling skulle vara att även redovisa nyckeltal för kommunkoncernen i förvaltningsberättelsen.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en kortfattad beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och resultat.

Särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen beskrivs i ett separat kapitel *Sammanställd redovisning*. För en förbättrad följsamhet gentemot RKR 8.2 bör den samlade verksamhetens ekonomi och ställning integreras ytterligare i kommunens förvaltningsberättelse.

Styrelsen skall i årliga beslut för bolagen som avses i KL 3 kap 16a § pröva om den verksamhet, som bedrivits under föregående kalenderår, varit förenlig med det fastställda ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, skall den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder. Upplysningar i årsredovisningen lämnas inte gällande kommunstyrelsen prövning av detta i bolagen.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas inte samlat i förvaltningsberättelsen, utan redovisas som en del av räkenskaperna. Upplysningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas kortfattat i förvaltningsberättelsen. Fyra större investeringsprojekt redovisas i tabell. Upplysningar lämnas inte i tabellen om avvikelse för projekten, status samt prognos för pågående projekt.

Överensstämmelse finns i huvudsak med övriga delar i årsredovisningen.

Inom ramen för investeringsredovisningen avseende materiella anläggningstillgångar redovisas även, som separat post, årets budgeterade medel och utfall för exploateringsfasigheter (omsättningstillgångar).

Den detaljerade beskrivningen av årets investeringar kan med fördel utvecklas för att omfatta investeringar i den samlade kommunala verksamheten.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas inte samlat i förvaltningsberättelsen, utan redovisas som en del av räkenskaperna. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser kommenteras samlat i förvaltningsberättelsen. I respektive nämnds/utskotts verksamhetsberättelse kommenteras budgetavvikelser mer fördjupat med analys.

Överensstämmelse finns med övriga delar i årsredovisningen.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en redogörelse av årets balanskravsresultat i enlighet med KRL. I resultaträkningens noter finns en detaljerad balanskravsutredning. Från tidigare år finns inget negativt balanskravsresultat att återställa.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning.

3.1.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen i huvudsak innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

3.2. *God ekonomisk hushållning*

3.2.1. *Iakttagelser*

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2017.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens verksamhetsmål som fastställts i budget 2017.

3.2.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges ekonomiska mål i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2017 är uppfyllda. Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges mål för verksamheten. Av de verksamhetsmässiga målen är två delvis uppfyllda och ett inte uppfyllt.

3.3. *Rättvisande räkenskaper*

3.3.1. *Iakttagelser*

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5:1 och omfattar tillräckliga noter.

Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 28,0 mnkr (15,8 mnkr). Resultat medför därför en positiv avvikelse mot budget med cirka 15,8 mnkr. Av lämnade resultatkommentarer redogörs för budgetavvikelserna.

I jämförelse med föregående år har verksamhetens nettokostnader ökat med 21,4 mnkr.

Vid granskningen av resultaträkningen har följande väsentliga avvikelser noterats:

- Generellt statsbidrag erhållet i december 2015 redovisades i strid med god sed (RKR:s rekommendation) 2016 då intäkter motsvarande 14,2 mnkr inte redovisades. Under 2017 har 7,2 mnkr av dessa intäktsförts vilket ger ett resultatfel. 7,0 mnkr skuldförs fortsatt.

Resultatfelet ovan uppgår till 7,2 mnkr för 2017. Felet bedöms vara materiellt och påverkar räkenskaperna för år 2017 i väsentlig omfattning.

Av resultatkommentarerna i förvaltningsberättelsen och i resultaträkningens noter upplyser kommunstyrelsen på ett tydligt vis om avvikelsen mot god redovisningssed (avseende redovisning av den engångsersättning som kommunen erhöll i december 2015).

Balansräkning

Balansräkning är uppställd enligt KRL 5:2 och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkning redovisar, med undantag för nedan specificerade poster, i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har i huvudsak värderats och hanterats enligt principerna i KRL.

Materiella anläggningstillgångar (befintliga och nyinvesteringar) är komponentindelade, vilket är specifikt krav från 2014 enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 11.4.

Vid granskningen av balansräkning har följande väsentliga avvikelser noterats:

- Kortfristiga skulder är för högt redovisade med 7,0 mnkr. Generellt statsbidrag erhållet december 2015 har inte redovisat i enlighet med god sed.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse finns med övriga delar av årsredovisningen.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer i huvudsak god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Interna mellanhavanden inom koncernen redovisas och omfattar total intern försäljning, inköp, fordringar, skulder, borgensavgifter och borgensåtagande i enlighet med RKR:s rekommendation 8.2.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Däremot är vår bedömning att räkenskaperna inte i alla delar är upprättade enligt god redovisningssed.

Väsentlig avvikelse mot god redovisningssed har påträffats avseende redovisning av generella statsbidrag. Erhållet statsbidrag, engångsersättning, som kommunen erhöll i december 2015 intäktsfördes inte i enlighet med RKR:s rekommendation vilket ger följdfel 2017.

Resultatfelet 2017 uppgår totalt till 7,2 mnkr. Felet bedöms vara materiellt och påverkar räkenskaperna för år 2017 i väsentlig omfattning.

3.4. Nämndernas redovisningar

3.4.1. Iakttagelser

Redovisningarna är utformade i enlighet med fullmäktiges anvisningar

Måluppfyllelse avseende förvaltningsmål redovisas i förvaltningsberättelsen som en del av fullmäktiges målredovisning.

Redovisningarna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag inklusive graden av måluppfyllelse

Årets händelser och verksamhet beskrivs i inledande stycken. Respektive verksamhets framtida utmaningar och planerad verksamhet under 2018 beskrivs under rubriken *Framtiden*. Under rubriken *Ekonomisk översikt* redovisas och beskrivs avvikelser mot tilldelad budget.

Inga nyckeltal för verksamheten redovisas däremot för verksamheterna. Uppfyllelse av förvaltningarnas mål lämnas som en del inom förvaltningsberättelsen.

Det sker en analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och vilka genomförda åtgärder som gjorts

I verksamhetsberättelserna finns en redogörelse av respektive nämnds eller utskotts budgetavvikelse.

3.4.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att nämndernas och utskottens redovisningar innehåller redovisning av utfallet av årets verksamhet i förhållande till fastställda mål och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Vi saknar dock redovisning av Hjälpmedelsnämnden Dalarna, som är en gemensam nämnd för samtliga kommuner i Dalarna och Landstinget Dalarna, med Landstiget Dalarna som värdkommun.

2018-04-19

Micaela Hedin
Uppdragsledare

Anders Hvittfeldt
Projektledare